

Автор розглядає український сегмент Інтернету з точки зору його складових, структури, змісту. Також проаналізовано керівні державні документи і програми щодо розвитку цієї сфери

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ суспільства – це організований соціально-економічний і науково-технічний процес створення оптимальних умов для задоволення інформаційних потреб і реалізації прав громадян, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, організацій, громадських об'єднань на основі формування і використання інформаційних ресурсів" [1]. Інформаційне суспільство передбачає поширення інформації серед усіх верств населення за допомогою сучасних інформаційних технологій, з одного боку, та їхнього впровадження у повсякденне життя для його полегшення – з іншого.

Про бажання України приєднатися до єдиного інформаційного простору свідчить низка законодавчих актів, в яких поступово висвітлюється ідея створення інформаційного суспільства та якими регламентовано процес інформатизації. Сьогодні у країні вже сформовано достатнє інформаційноправове поле, яке представлено законами України "Про наукову і науково-технічну діяльність" (13.12.91), "Про інформацію" (02.10.92), "Про науково-технічну інформацію" (25.06.93), "Про захист інформації в автоматизованих системах" (05.07.94), "Про зв'язок" (16.05.95), "Про телекомунікації" (18.11.03) та ін.¹ 1993 року Україна стала членом Міжнародного центру наукової та технічної інформації. 1995 року було створено Національне агентство з питань інформатизації.

Кроком уперед щодо розвитку інформаційного суспільства стало затвердження 4 лютого 1998 року Законом України "Про Національну програму інформатизації", відповідно до якого ця програма визначає стратегію розв'язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, оборонної, національно-культурної та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів" від 17 березня 2004 р. № 326, у рамках вказаної програми також розпочато роботу зі створення програмно-апаратного комплексу реєстру українських інформаційних ресурсів, який має стати ядром майбутньої єдиної системи інформаційних ресурсів [2]. Верховна Рада затвердила Національну програму інформатизації на 2006-2008 роки.

Указом Президента України було схвалено Програму інтеграції України до Європейського Союзу (14.09.00), яка є інструментом загальної стратегії на шляху наближення України до ЄС. З квітня 2003 року Постановою Верховної Ради України було затверджено Концепцію національної інформаційної політики, метою якої є створення правових, економічних і організаційних умов для формування в Україні розвинутого інформаційного суспільства. В цьому ж році було прийнято закони України "Про електронний

цифровий підпис" і "Про електронні до-

кументи та електронний документообіг" (22.05.03), які мають фундаментальне значення для забезпечення суттєвого зростання електронного обміну інформацією.

Результатом прийняття цих законів стало запровадження в органах державної влади електронного документообігу засобами новітніх інформаційних технологій, що знайшло відображення у низці нормативних актів: наказі Державної податкової адміністрації України "Про впровадження електронних документів, електронного документообігу та електронного цифрового підпису в системі подання податкової звітності платниками податків" (25.05.04); постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу" (26.05.04), "Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності" (28.10.04) та "Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади" (28.10.04)); наказі Міністерства освіти і науки України, НАН України, ВАК "Про затвердження Положення про електронні наукові фахові видання" (30.09.04), а також наказі Державного комітету архівів України "Про затвердження Порядку зберігання електронних документів в архівних установах" (25.04.05). Наразі широко обговорюються проекти законів "Про затвердження Програми впровадження електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису" та "Про діловодство".

На сьогодні основним програмним документом будови електронного урядування є Концепція формування системи національних електронних інформаційних ресурсів (затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 5 травня 2003 р.), спрямована на визначення стратегії формування системи, основних засад і напрямів створення, використання та захисту національних ресурсів.

Дійсно великою подією для інформатизації українського суспільства стало прийняття Закону України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки", в якому основним завданням визначається: «сприяння кожній людині на засадах широкого використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій можливостей створювати інформацію і знання, користуватися та обмінюватися ними, виробляти товари та надавати послуги, повною мірою реалізуючи свій потенціал, підвищуючи якість свого життя і сприяючи сталому розвитку країни на основі цілей і принципів, проголошених Організацією Об'єднаних Націй, Декларації принципів та Плану дій, напрацьованих на Всесвітніх зустрічах на вищому рівні

Г. Перехрест

¹Про обов'язковий примірник документів", "Про Національний архівний фонд та архівні установи", "Про бібліотеки і бібліотечну справу", "Про захист інформації в телекомунікаційних системах", "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", "Про авторське право і суміжні права", "Про Національну програму інформатизації", "Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації", "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", "Про аудиторську діяльність", "Про видавничу справу", "Про рекламу", "Про охорону прав на зазначення походження товарів", "Про стандартизацію", "Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних".

з питань інформаційного суспільства <...> та Постанови Верховної Ради України від 1 грудня 2005 року "Про Рекомендації парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні". <...> Розвиток інформаційного суспільства в Україні та впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери суспільного життя і в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування визначається одним з пріоритетних напрямів державної політики» [3].

Проаналізовані нормативні документи свідчать про те, що в Україні виникають передумови для становлення інформаційного суспільства шляхом формування системи національних інформаційних ресурсів. Базою для них є глобальна мережа Інтернет, що дає можливість забезпечувати їхню доступність для широкого використання.

Стаття 1 Закону України "Про Національну програму інформатизації", визначає інформаційні ресурси як "сукупність документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних тощо)". Проте наведене поняття не враховує ознак, що перетворюють інформацію на ресурс, феномен, який включає такі складові характеристики: "інформація", "інформаційний ресурс" як предмет і результат діяльності людини, як об'єкт права власності фізичних, юридичних осіб та держави, як об'єкт товарних відносин, як державний і національний ресурс [4].

Важливим чинником задоволення інформаційних потреб сучасного суспільства став розвиток українського сегмента Інтернету в єдиному інформаційному просторі світу. Так, наприклад, Міжнародний банк реконструкції та розвитку буде реалізовувати проект "Україна – розвиток через Інтернет". А зростаюча кількість учасників ринку Інтернету зумовлює необхідність його структуризації на основі дослідження ринку, вивчення закономірностей та динаміки розвитку [4]. З огляду на це, вбачається доцільним розглянути, що сьогодні являє собою український сегмент Інтернету.

За весь час існування Мережі було зроблено чимало спроб класифікувати її інформаційні ресурси. Та усталеної класифікації ще й досі не існує. Однією з ознак систематизації цих електронних ресурсів є територіальність². Однак навіть фахівці з комп'ютерних мереж до цього часу не визначили, як проводити сегментацію Інтернету за ознакою територіальності та приналежності ресурсів до тієї чи іншої країни.

У зв'язку з тим, що ці ресурси є відкритими та доступними будь-якій особі у світі, з огляду на те, що будь-хто має можливість розміщувати власну інформацію на сайті будь-якої держави, вирішення питання сегментації є досить складним. Проте стосовно офіційних сайтів органів державної влади, державних та комерційних установ, громадських організацій і т. ін. у всьому світі умовно прийняли класифікацію електронних інформаційних ресурсів за територіальною ознакою за доменом вищого рівня, тобто за доменним ім'ям країни. Так, наприклад, електронні ресурси, розміщені на домені ua, вважаються українськими, ru – російськими, by – білоруськими, kz – казахстанськими, au – австралійськими, at – австрійськими, ca – канадськими, cn – китайськими, de – німецькими, fi – фінляндськими, fr – французькими, jp – японськими, sg – сингапурськими, uk – доменне ім'я Великої Британії, us – доменне ім'я США і т. д.

Варто зазначити, що сайти державної офіційної інформації та портали урядів усіх країн світу обов'язково розміщуються на домені gov (government) і уособлюють собою електронний уряд своєї країни. Їхня ідентифікація в Мережі відбувається завдяки розміщенню електронного ресурсу на домені вищого рівня тієї країни, якій він належить. Наприклад, "Урядовий портал" (Україна; <http://www.kmu.gov.ua/>), "Правительство Российской Федерации" (Росія; <http://www.gov.ru/>), "Законодавство Республики Беларусь" (Білорусь; <http://ncpi.gov.by/>).

Комплексна довгострокова державна програма "Електронна Україна" – є черговим кроком до розв'язання стратегічного завдання входження України у світове інформаційне співтовариство. Головною її метою є сприяння побудові сучасної конкурентоспроможної економіки та підвищенню рівня та якості життя населення України шляхом упровадження сучасних і перспективних інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життєдіяльності країни та її населення.

Одним із пріоритетів програми є формування в країні електронної інформаційної системи "Електронний уряд" (далі – ЕІС "Електронний уряд"), що має базуватися як на національній системі інформаційних ресурсів, так і на системі інформаційних ресурсів органів влади [2]. Програмою "Електронна Україна" передбачено на базі відділень "Укрпошти" та сервісних центрів "Укртелекому" створення системи пунктів колективного доступу до Інтернету [7]. Усі роботи з розробки та впровадження систем електронного документообігу, автоматизації у сфері діловодства та контролю виконання доручень у рамках ЕІС "Електронний уряд" здійснює компанія "Софтлайн". На сьогодні одним із основних напрямів упровадження цієї системи є надання громадянам і юридичним особам інформаційних, консультаційних, юридичних та інших послуг органами виконавчої влади. Зокрема, Рада Європи на законодавчому рівні визначила 20 видів послуг, які має надавати держава, із них 12 призначено для громадян, а решта – для юридичних осіб. Нині державні органи США надають населенню близько 5 тис. послуг, половину з яких – за допомогою Інтернету.

Центром ЕІС "Електронний уряд" став єдиний веб-портал Кабінету Міністрів України (<http://www.kmu.gov.ua/>), призначений для інтеграції веб-сайтів, електронних інформаційно-пошукових систем та ресурсів органів державної влади і надання інформаційних та інших послуг з використанням Інтернету відповідно до потреб громадян³.

За принципами організації державні інформаційні ресурси можуть бути структурно-орієнтованими, проблемно-орієнтованими або синтетичними, що поєднують структурний і проблемно-орієнтований підходи.

Структурно-орієнтовані ресурси побудовані відповідно до організації структури органів державної влади. Як правило, поява таких ресурсів являє собою початкову стадію в інформаційному просуванні держави по шляху освоєння Інтернет-технологій. Структурні портали містять інформацію про організації різних гілок державної влади, тексти базових нормативно-правових актів, а також набір посилань на інформаційні ресурси відповідних суб'єктів державної влади⁴.

¹ Порівняйте з поняттям «інформаційні ресурси», визначені у федеральному Законі Росії «Про інформацію, інформатизацію та захист інформації» (1995) як «окремі документи та окремі масиви документів, документи та масиви документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, фондах, банках даних, інших інформаційних системах)».

² Див., наприклад, роздуми з цього приводу у статті В. Болдовського «Дефініція та класифікація онлайн-документа (Вісн. Книжк. палати. – 2003. – № 6. – С. 30-32).

³ Оприлюднення в Інтернеті інформації про діяльність органів виконавчої влади здійснюється шляхом розміщення і періодичного оновлення ними на власних веб-сайтах інформації відповідно до вимог «Порядку оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади», визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 04.01.02 № 3.

⁴ Саме за таким принципом побудовані сайти органів державної влади України: «Законопроекти України», «Інформаційно-пошукова система "Нормативні акти України"», подібну структуризацію мають сайти органів державної влади Російської Федерації [інформаційний портал ФЦП «Електронная Россия» (<http://www.e-rus.ru/>), «Сервер органов государственной власти России» (<http://www.government.ru/government/>) та сайт «Правительство РФ» (<http://www.gov.ru/>)].

Електронні інформаційні ресурси органів державної влади, що наповнюють ЕІС України "Електронний уряд", докладно розглянуто в низці наукових публікацій [8].

Усі електронні інформаційні ресурси Інтернету можна поділити на чотири основні сектори:

- **державної офіційної інформації**, про який йшлося вище;
- **ділової інформації** (біржової, фінансової, комерційної, економічної, статистичної);
- **професійно-орієнтованої** [науково-технічної, політичної, освітньої, спеціалізованої (документальної, бібліографічної, реферативної, довідкової, електронних конференцій)];
- **масової/споживчої** (новини, література, форуми/чати, енциклопедії, завантаження програмних продуктів та інформаційних систем, перекладачі, електронні видання/журнали, погода, on-line-ігри, аудіо-, відеоінформація і т. ін.).

Сьогодні в Мережі існує чітке розмежування вищезазначених секторів. Наприклад, для новин, on-line ігор, форумів/чатів відведено спеціальні домени info (informational organization), com (commercial business), net (network organization); для фінансової, комерційної, економічної – com (commercial business), biz (private business); для політичної – gov (government), mil (military organization); для освітньої – edu (educational institution); для науково-технічної інформації, міжнародних та громадських організацій – int (international organization), org (nonprofit organization), net (network organization).

Дана стаття не має на меті охопити всі напрями українського сегмента Інтернету, а тому зупинимося на тих, що формують основний масив політичної, економічної та наукової інформації.

Сектор ділової інформації

Сьогодні в Україні швидкими темпами розвивається електронна комерція, електронні перекази, розрахунки телекомунікаційними засобами¹, електронне оподаткування та інші види послуг.

Одним із потужних засобів розвитку бізнесу є користування Інтернет-сервісами бізнес-порталів. Провідні інформаційні агенції, консультативні та інформаційно-аналітичні центри надають в Мережі низку послуг для фінансової підтримки бізнесу в різних галузях. Найпопулярнішими серед них сьогодні є "Інститут Конкурентного Суспільства" (<http://www.ics.org.ua/>) – незалежний, неурядовий, неприбутковий аналітичний центр, "Мережа аналітичних центрів України" (<http://www.intellect.com.ua/>), "Український центр економічних і політичних досліджень ім. Разумкова" (<http://www.uceps.org/>), "Мережа бізнес-інформації" (<http://www.bin.com.ua/>), "Українське товариство фінансових аналітиків" (<http://www.usfa.org.ua/>), "Моніторинг фінансових ринків України та світу" (<http://www.bc.rql.kiev.ua/>) і т. ін.

Розглянемо основні складові сектору **професійно-орієнтованої інформації**. В українському сегменті Мережі нараховується величезна кількість сайтів, що містять наукову, освітню та політичну інформацію. Зокрема, пропонується користування платними банками даних, які представлені спеціалізованими пошуковими системами,

наприклад "On-line portal" (електронний каталог нормативних документів та документів зі стандартизації; <http://www.leonorm.com.ua/>) або інформаційний бізнес-портал "LIGA online" (<http://www.liga.net/>).

Наразі вже, мабуть, не існує жодного вищого навчального закладу, що не мав би своєї електронної сторінки або сайту в Мережі. Кожна пошукова система, яка містить каталоги посилань, має відповідну рубрику "Освіта". В Інтернеті є велика кількість освітніх порталів², де представлено інформацію про науково-освітню діяльність, новини в законодавчій сфері, зокрема з питань акредитації й ліцензування, зміни що вносить Міністерство освіти і науки України в законодавство. Окрім того, на таких порталах можна легко знайти каталоги сайтів провідних ВНЗ України. Наприклад, такий каталог міститься на науково-інформаційному порталі НБУВ (http://www.nbuv.gov.ua/portal/ukr_uni.html).

Приємно, що поряд з бізнес-порталами в українському сегменті Інтернету розвивається і наукова сфера [6]. Сьогодні провідними українськими науковими та інформаційними установами здійснюється діяльність з надання інформаційних послуг телекомунікаційними засобами. На сайтах бібліотек та науково-дослідних інститутів розміщено інформацію щодо їхніх документних фондів та правил користування ними, власні бази даних, каталоги та каталоги посилань на сайти інших інформаційних установ. Окрім того, одним із пріоритетних напрямів розвитку наукової сфери є створення Інтранет-порталів, під'єднаних до сайтів відповідних установ. Такі внутрішні бази даних націлені на певну аудиторію, тобто онлайнвий доступ до їхніх ресурсів є закритим. Основна мета цих БД – надання послуг із розповсюдження професійної інформації та оперативного обміну даними між співробітниками наукових установ і поширення наукових видань різних галузей, що видаються у вигляді електронних журналів, серед освітян, студентів, аспірантів, докторантів та фахівців різних напрямів діяльності, звісно ж за певну плату.

Якщо говорити про представлення в українському сегменті Інтернету окремих галузей діяльності, то тут прикладом може служити сайт Державного комітету архівів України "Архіви України" (<http://www.archives.gov.ua/>), що відзначається повнотою інформаційних ресурсів та зручністю доступу до них. Головними ідеологами сайту є Г. Боряк, Г. Папакін, О. Шаленко та О. Лісняк. На сторінках сайту містяться архів новин, інформація про нові видання, каталоги сайтів архівних установ України та світу, електронні документи, електронні архіви, документальні виставки в онлайнвому режимі, тексти нормативних документів, бази даних архівів України тощо. Привертає увагу база електронних документів, що має, зокрема, рубрики: "На зламі епох: Зберігайте архіви", "Крадіжки архівних документів", містить тексти нормативних документів з архівної справи України та Євросоюзу, матеріали видань на компакт-дисках та багато іншого. Створювачі сайту зробили неоціненний внесок у розвиток електронного архівування в Україні, опублікувавши документи в електронному вигляді, що раніше були засекречені: "Автограф української історії XIII-XXI ст.", "Унікальні документи XIII-XX ст.: Матеріали до реєстру", "Реєстр меморіальних фондів", "Розсекречені документи

¹ Положення про порядок формування, зберігання та знищення електронних архівів у Національному банку України і банках України, затверджене постановою НБУ від 12.09.06 № 357, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 03.10.06 за № 1089/12963; Наказ НБУ «Про впровадження Національної системи масових електронних платежів».

² Управління освіти і науки Київської облдержадміністрації (<http://www.oblosvita.kiev.ua/>); Освіта України (<http://education.gov.ua/>); Рубрикатор вітчизняних освітянських студій (<http://www.info.dn.ua/>)

державних архівів", "Архіви КДБ в Інтернеті", "Архіви спецслужб США в Інтернеті", "Архіви, повернуті та передані в Україну", "Шлях до коренів: генеалогія в українських архівах". Як бачимо інформаційні ресурси сайту "Архіви України" охоплюють різні аспекти архівної справи, актуальні для України.

Бібліотеки України (національні, державні, галузеві, обласні, наукові) також представляють в Інтернеті свої інформаційні ресурси. Зокрема, сайт Національної парламентської бібліотеки України (<http://www.nplu.org>) містить електронні каталоги і картотеки, які віддзеркалюють інформаційні ресурси бібліотеки, сповіщає про масові заходи, режим роботи бібліотеки, розкриває її структуру і діяльність окремих підрозділів. Важливою ланкою сайту є методичний портал "На допомогу бібліотечному фахівцю" (<http://profy.nplu.org>), де бібліотекарі можуть отримати необхідну методичну інформацію, зокрема в інтерактивному режимі, знайти електронні адреси найбільших бібліотек країни, дізнатися про новинки професійної преси – як вітчизняної, так і зарубіжної.

Сектор масової/споживчої інформації (який, до речі, є найпопулярнішим серед відвідувачів) являє собою розважальні портали, що містять інформацію різного характеру: від погоди, гороскопів та новин до завантаження аудіо-, відеофайлів, мультимедіа (музика, фільми, кліпи), користування on-line-іграми, з можливістю пошуку інформації в Мережі та спілкування без кордонів¹.

Майже всі засоби масової інформації мають свої Інтернет-представництва, які в телекомунікаційних системах виступають засобами масової комунікації². Їхньою метою було і залишається оперативне інформування відвідувачів про останні події, що відбуваються в Україні та за її межами у сферах суспільно-політичного, соціально-економічного та культурного життя, науково-технічних досягненнях та ін. Більшість паперових видань (газет, журналів) мають свої Інтернет-сайти, інформація на яких оновлюється швидше, ніж у їхніх паперових аналогів³.

Значним досягненням є створення суто Інтернет-видань або Інтернет-газет, серед яких, наприклад, "Електронні вісті" (<http://elvisti.com/>) зі щоденно оновлюваною інформацією. Спектр послуг цього видання дуже широкий. Найзручнішою є система моніторингу ЗМІ – INFOSTREAM (<http://infostream.com.ua/>).

Сьогодні в Мережі з'явилися сайти телевізійних каналів – Першого національного (<http://www.1tv.com.ua/>), "Інтеру" (<http://www.inter.ua/>), "ICTV" (<http://www.ictv.ua/>), "1+1" (<http://www.1plus1.net/>), що висвітлюють не лише анонси програм, рейтинги, новини та інформацію про телепроекти, але й дають можливість інтерактивної участі у телевізійних засобами електронних конференцій, форумів, новітніх сервісів (провідних мобільних операторів, WAP, SMS) та дозволяють переглядати в онлайн-режимі події, що не транслюються на телебаченні, як, наприклад, це робить "5 канал" (<http://5tv.com.ua/>).

Здійснений аналіз дає право стверджувати, що на сьогоднішній день сформовано необхідний масив суспільної та політичної, економічної й наукової, професійної і розважальної інформації для повноцінного функціонування українського сегмента Інтернету. Зміст сайтів державних та комерційних організацій становить значний

інтерес для громадян. Інформаційні ресурси, представлені в Мережі, висвітлюють діяльність уряду України, наукових та міжнародних організацій, інформаційно-аналітичних установ, а за своєчасністю інформація в Інтернеті є більш цінною, ніж традиційні джерела. Але при цьому необхідно відзначити і негативний бік, який, на жаль, має місце: немає 100-відсоткової гарантії достовірності інформації, неможливе масове користування інформаційними ресурсами та послугами Інтернету і т. ін.

Список використаних джерел

1. Береза Т. Поняття інформаційного суспільства, принципи його побудови та складові компоненти: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.isu.org.ua/uploads/publications/36.doc>. – Загол. з екрану. – Мова. укр.
2. Ігнатенко П. П., Нестеренко О. В., Синицин І. П., Сулов В. Ю. Основні аспекти створення "електронного уряду" в Україні //Зв'язок. – 2002. – № 3. – С. 36-41.
3. Україна. Закон. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Затв. 09.01.2007 № 537-V: [Електрон. ресурс]. – URL: http://www.nbuv.gov.ua/law/07_isu.html
4. Мастяниця Й. У., Соснін О. В., Шиманський Л. Є. Інформаційні ресурси України: проблеми державного управління / Адмін. Президента України, Нац. ін-т стратегіч. дослідж., Центр інформ. ресурсів і технологій. – К., 2002.
5. Нестеренко О. В. Єдина державна система електронних інформаційних ресурсів [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iii.kiev.ua/ukr/ar.shtml>. – Загол. з екрану. – Мова. укр.
6. Постанова Кабінету Міністрів України: "Про затвердження Програми збереження бібліотечних та архівних фондів на 2000-2005 роки", від 15 вересня 1999 р. № 1716 //Бібл. планета. – 1999. – № 4. – С. 4-5; Про додаткові заходи щодо поліпшення інформаційної діяльності: Розпорядження Президента України від 5 жовт. 1998 р. № 514/98-рп //Уряд. кур'єр. – 1998. – 15 жовт.; Про заходи щодо вдосконалення діяльності Національної бібліотеки ім. Вернадського: Розпорядження Президента України від 2 груд. 2003 № 396/2003-рп //Бібл. вісн. – 2003. – № 6. – С. 2.; Про схвалення Концепції Державної програми розвитку архівної справи на 2006-2010 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 серп. 2005 р. № 360-р. //Офіц. вісн. України. – 2005. – № 34. – Ст. 2084.
7. Зайченко Н.Я. Періодичні та продовжувані видання у реферативних ресурсах НБУВ // Матеріали III-ї Міжнародної науково-практичної конференції: Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність. – К., 2006. – С. 113-114.
8. Чепуренко Я.О. Система електронних інформаційних ресурсів органів державної влади: становлення та розвиток // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2004. – № 2. – С. 58-65; Чепуренко Я.О. Інформатизація Верховної Ради України як фундамент формування системи електронних інформаційних ресурсів // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції: Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність. – ДАККІМ, 2006. – С. 19-21.

¹Наприклад, <http://www.bigmir.net/>, <http://www.gala.net/>, <http://www.internetri.com/>, <http://www.ukr.net/> та ін.

²Українське національне інформаційне агентство новин (<http://www.unian.net/>), Інформаційне агентство «Інтерфакс-Україна» (<http://www.interfax.kiev.ua/>), Українське національне інформаційне агентство «УКРІНФОРМ» (<http://ukrinform.com/>)

³«Преса України» (<http://www.press.org.ua/>), «Офіційний вісник України» (<http://www.gdo.kiev.ua/>), «Факти» (<http://www.facts.kiev.ua/>), «Зеркало неділі» (<http://www.zerkalo-nedeli.com/>) і т.д. та журнали: «Корреспондент» (<http://www.korrespondent.net/>), «ФОКУС» (<http://focus.in.ua/>) тощо